

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра мистецької освіти

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 026 Сценічне мистецтво

**Житомир
2021**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 22 від 26 листопада 2021 р.)*

Рецензенти:

Бобечко О. Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич);

Курбанова Л. В. – кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Короля Данила» (м. Івано-Франківськ);

Данчук Л. І. – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир).

Інструктивно-методичні матеріали до написання курсової роботи для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 026 Сценічне мистецтво / Укладачі: Л. В. Обух, Г. С. Омельченко-Агай Кухі. Житомир: О. О. Євенок, 2021. 25 с.

В інструктивно-методичних матеріалах висвітлено необхідні методичні вказівки щодо написання курсових робіт з історії українського та зарубіжного театру, розглянуто основні вимоги до їх структури та оформлення, означено процес організації процедури захисту, наведено довідкові матеріали та література. Інструктивно-методичні матеріали призначені для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 026 Сценічне мистецтво освітньої програми Сценічне мистецтво.

© Л. В. Обух, Г. С. Омельченко-Агай Кухі, 2021

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021

© О. О. Євенок, 2021

ISBN

ЗМІСТ

1. Загальні методичні вказівки до виконання курсової роботи	4
1.1. Курсова робота культурно-мистецького спрямування як вид науково-дослідницької роботи студентів	4
1.2. Структура та етапи науково-дослідницької діяльності студентів	4
1.3. Методи мистецтвознавчого дослідження	6
2. Загальні вимоги до структури та оформлення курсової роботи	10
2.1. Загальні вимоги до структури курсового дослідження	10
2.2. Вимоги до оформлення курсової роботи	11
2.3. Типові помилки та критерії оцінювання курсової роботи	15
3. Перевірка та захист курсової роботи	17
3.1. Організація захисту курсової роботи	17
3.2. Процедура захисту курсової роботи	17
Додатки	19

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Курсова робота культурно-мистецького спрямування як вид науково-дослідницької роботи студентів

Курсова робота культурно-мистецького спрямування – це самостійне науково-емпіричне дослідження, що систематизує та поглиблює мистецтвознавчі знання й уміння здобувачів вищої освіти, виявляє їх наукові інтереси та здібності, розвиває відповідні компетентності. Виконується курсова робота упродовж семестру відповідно до навчального плану підготовки фахівців.

Написання курсової роботи сприяє розширенню та поглибленню знань з історії та теорії сценічного мистецтва, а також суміжних дисциплін, розвитку навичок їх практичного використання, формування вмінь самостійного розв'язання конкретних професійних завдань. Допомогає здобувачу вищої освіти узагальнити і закріпити професійно-педагогічні компетентності, навчитися здійснювати пошук та аналіз навчально-методичної та наукової літератури культурологічного та мистецтвознавчого спрямування, робити обґрунтовані висновки, презентувати результати своєї дослідницької роботи тощо. Під час виконання курсової роботи студенти здійснюють пошук шляхів вирішення актуальної театрознавчої проблеми, використовуючи методи творчої переробки, узагальнення, систематизації набутих знань, а також вивчення провідного сценічного досвіду.

Курсова робота з історії та теорії сценічного мистецтва виконується державною мовою. В ній стисло, логічно, точно, послідовно і аргументовано викладається зміст і отримані результати досліджень. Текст курсової роботи обов'язково повинен містити посилання на праці авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. За достовірність відомостей, фактичного матеріалу, висновків безпосередню відповідальність несе здобувач вищої освіти – автор курсової роботи.

Курсова робота з історії та теорії сценічного мистецтва за освітнім рівнем (бакалавр) виконується під науковим консультуванням науково-педагогічного працівника кафедри, що має науковий ступінь або вчене звання.

1. 2. Структура та етапи роботи студентів над курсовим дослідженням

Зміст, структура і характер роботи студентів над курсовою роботою визначається:

- проблематикою науково-дослідної й науково-методичної діяльності кафедри;
- тематикою досліджень, яку здійснює кафедра та викладачі кафедри у творчій співпраці із закладами культури та мистецтва;
- умовами дослідницької роботи студентів, наявністю бази дослідження, можливостей доступу до потрібної інформації, наявністю комп'ютерної техніки, кваліфікованим науковим керівництвом.

Структура дослідження повинна вміщувати такі основні компоненти: обґрунтування актуальності дослідження обраної теми; визначення мети й завдань дослідження; огляд джерельної бази з визначеної проблематики; виділення

практичної значущості проведеного дослідження, опис структури роботи. Між указаними компонентами має простежуватися тісний логічний зв'язок.

Описане дослідження має бути логічним, послідовним, спрямованим на розв'язання окремих теоретичних завдань, що стають першим етапом пізнання системи культурологічних та мистецтвознавчих наукових проблем. Воно включає вивчення теоретичних та практичних аспектів теми, обґрунтування наукових культурологічних концепцій та мистецтвознавчих підходів для вирішення поставлених завдань.

Виокремлюють кілька **етапів** науково-дослідницької діяльності студентів:

- вибір *теми дослідження* (обґрунтування, визначення її актуальності та новизни), що повинна бути пов'язана з основними напрямками розвитку галузі, наукової та творчої діяльності кафедри, повинна відповідати профілю навчання та можливостям її розроблення безпосередньо в навчальному закладі;
- постановка *мети дослідження*, розробка *завдань*, які потрібно розв'язувати в процесі роботи;
- самостійний добір *наукових джерел* (книг, підручників, статей), офіційних документів з теми відповідно до питань, які розглядаються в науковій роботі;
- складання *плану* науково-дослідницької роботи у межах поставлених завдань;
- визначення припущення або ж *гіпотези* дослідження;
- *систематизація* накопиченого матеріалу відповідно до плану роботи, проведення аналізу наукових праць, практичного досвіду, узагальнення тощо;
- *літературне оформлення результатів дослідження* (систематизація, узагальнення та літературне оформлення, формулювання висновків до роботи).

В основу науково-дослідницької роботи під час виконання курсової роботи може бути покладений досвід організації та проведення студентами творчих проєктів, який набувається у межах вивчення навчальних дисциплін. Технологія здійснення навчального дослідження включає такі етапи: перший – етап пошуку інформації та аналізу проблеми; другий – етап проведення навчального дослідження; третій – узагальнення результатів навчально-дослідної роботи. Зміст роботи студента у процесі здійснення навчального дослідження є таким (див. табл. 1).

Таблиця 1

Зміст роботи здобувача вищої освіти у процесі здійснення навчального дослідження

<i>Назва етапу</i>	<i>Зміст діяльності здобувача вищої освіти</i>
Пошук інформації та аналіз проблеми	<ul style="list-style-type: none"> - знайомство з інформаційними джерелами; - виявлення та формулювання можливої проблеми; - пошук та аналіз інформації щодо досліджуваної проблеми; - формулювання можливих гіпотез вирішення проблеми і вибір остаточного варіанту
Проведення навчального дослідження	<ul style="list-style-type: none"> - розробка плану навчального дослідження; - вибір методів, методик проведення навчального дослідження та їх практичне застосування; - обробка, аналіз та узагальнення отриманих результатів; - вибір способів, форм, методів, засобів поліпшення отриманих результатів; - підготовка наукового повідомлення з досліджуваної (обраної) проблеми.
Узагальнення результатів навчально-дослідної роботи	<ul style="list-style-type: none"> - написання наукової статті, виступ на конференції; - публікація наукових матеріалів.

1. 3. Методи мистецтвознавчого дослідження

У наукових роботах студентів найбільш широко використовується узагальнення та систематизація джерельної бази, *емпіричні* методи дослідження – бесіди, інтерв'ю, анкетування, тестування тощо, *формально-стилістичний* аналіз творів мистецтва та метод *герменевтики* як теорія чи філософія будь-якої інтерпретації.

Дослідження мистецтвознавчої проблеми, як правило, розпочинається з використання *методу опрацювання наукової та науково-популярної літератури*. Порівняльно-історичний аналіз джерел дозволяє більш різнобічно і глибоко проаналізувати культурологічне явище, спроектувати конкретні заходи з удосконалення навчально-виховного процесу.

Робота з науковою літературою передбачає використання таких загальнонаукових методів:

- складання *бібліографії* (перелік джерел, підібраних для роботи над досліджуваною проблемою);
- *анотування* (відображення в короткому записі загального змісту книги чи статті);
- *реферування* (стислий виклад основного змісту однієї чи декількох робіт, близьких за темою);

- *конспектування* (ведення більш детальних записів, у основі яких лежать головні ідеї й положення роботи).

Вибір методу роботи з літературним джерелом залежить від мети роботи (деякі книги чи статті уважно вивчаються, інші – просто прочитуються, опрацьовуються менш глибоко для отримання узагальненої характеристики контексту щодо обраної теми дослідження, треті – лише побіжно переглядаються). Бібліографічні пошуки можна проводити одночасно з читанням запропонованої літератури.

Потрібну літературу можна замовити в інформаційному підрозділі бібліотеки, самостійно шукати у каталогах бібліотек, наукових виданнях. Також слід з'ясувати, у яких періодичних виданнях може бути вміщена потрібна для виконання дослідження інформація, й опрацювати ці джерела. Доцільно проглянути покажчики надрукованих упродовж року статей, які подаються в кінці останнього номера журналу за кожний рік видання.

Наукова інформація у процесі роботи систематизується за розділами. Під час вивчення наукового джерела слід зробити його повний бібліографічний опис, відмітити суттєві моменти чи зробити зауваги.

Метод спостереження характеризується безпосереднім сприйняттям досліджуваних явищ чи процесів у їх цілісності й динаміці. Наукове спостереження повинно проводитися за чітко складеним планом, у якому визначені об'єкти, завдання, час спостереження, тривалість. Визначений метод доцільно використовувати в природних умовах життя і діяльності театральних митців. Результати спостережень дають досліднику основу для коректування виховних впливів, проєктування подальшого вивчення суб'єктів впливу відповідно до завдань роботи; дозволяють отримати конкретні дані для подальшого їх осмислення й зіставлення із іншими даними.

Емпіричні методи (бесіда, інтерв'ю, анкета) отримали широке розповсюдження у культурологічних та мистецтвознавчих дослідженнях внаслідок своєї оперативності, практичності, надійності, ефективності, можливості охоплення великої кількості об'єктів вивчення, отримання величезного матеріалу, який допомагає встановити суттєві тенденції розвитку досліджуваних явищ. Методи опитування дозволяють вивчати факти, події, явища, причини, погляди, оцінки, знання, мотиви знаних митців.

Інтерв'ю є різновидом бесіди. Якщо бесіда має характер взаємного обміну інформацією, то в інтерв'ю дослідник, маючи власну точку зору з цього питання, запитує досліджуваного, щоб не впливати на його думку. *Нестандартизоване інтерв'ю* передбачає попередню підготовку запитань дослідником, формулювання і послідовність яких можуть змінитися. У цьому інтерв'ю використовуються відкриті запитання, характер відповідей на які заздалегідь не передбачений. *Стандартизоване інтерв'ю* складається із закритих запитань, що пропонуються у визначеній послідовності й передбачають вибір одного чи декількох варіантів відповідей тільки у запропонованих формулюваннях. У такому інтерв'ю ставлять напівзакриті запитання, що пропонують респонденту вибрати один чи декілька варіантів відповідей із ряду запропонованих, і, в той же час, йому надається можливість висловити власну думку.

Метод анкетування доцільно використовувати для отримання інформації про типовість тих чи інших подій та явищ. Результативність анкетування залежить від змісту і структури запропонованих запитань. Тому вони повинні бути зрозумілими, передбачати коротку й однозначну відповідь, виключати підказку в формулюванні запитання, запобігати двоякому розумінню їх змісту, викликати у респондентів інтерес і бажання відповісти.

Метод вивчення результатів діяльності (досліджуваних вистав, сценічних дійств, творчих робіт, масових заходів тощо) дозволяє робити висновки про доступний для дослідження рівень діяльності та процес досягнення поставлених цілей. Отримані результати свідчать про індивідуальні особливості кожного митця, його ставлення до праці, рівень сформованості багатовекторних умінь та навичок у тій чи іншій галузі.

Важливим і відповідальним етапом в експерименті є *аналіз і наукова інтерпретація* зібраних даних. Висновки дослідження повинні бути об'єктивними і відповідати зібраному матеріалу. Необхідно пам'ятати, що не можна робити широких узагальнюючих висновків на основі обмеженого матеріалу дослідження. Для цього потрібний більший інформаційний обсяг.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

2.1. Загальні вимоги до структури курсового дослідження

Курсова робота є самостійним науково-емпіричним дослідженням, що систематизує та поглиблює знання й уміння здобувача з окремих фахових дисциплін, виявляє його наукові інтереси та здібності.

Під час виконання курсової роботи студенти здійснюють пошук шляхів вирішення мистецтвознавчої проблеми, використовуючи методи творчої переробки, узагальнення, систематизації набутих знань з культурології, мистецтвознавства й суміжних дисциплін, а також вивчення передового мистецького досвіду. Тому курсове дослідження передбачає глибше, порівняно з рефератом, вивчення конкретної наукової проблеми. Виходячи з цього, *метою* виконання курсової роботи є:

- поглиблення знань з актуальних проблем конкретної галузі науки;
- подальший розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел;
- формування дослідницьких умінь;
- стимулювання до самостійного наукового пошуку;
- розвиток умінь аналізувати передовий досвід та узагальнювати власні спостереження;
- формування вмінь практичної реалізації результатів дослідження визначеної проблеми в самостійно виконаних розробках.

Курсова робота повинна мати високий теоретичний рівень, бути написана на основі ретельного аналізу сучасних культурологічних та мистецтвознавчих праць, а також робіт із суміжних дисциплін та зібраного студентом-дослідником фактичного матеріалу. Напрямок пошукової діяльності за умови виконання курсової роботи може бути різним та мати *реферативний* або *дослідницький* характер.

У курсовій роботі *реферативного* типу послідовно викладаються результати попередніх наукових досліджень за обраною темою. Для надання дослідженню творчого характеру необхідні:

- самостійний підхід до аналізу подібних досліджень;
- порівняння різних поглядів на проблему, що розглядається;
- оцінювальні судження з приводу основних теоретичних положень, а не описовий переказ результатів досліджень із запропонованої теми;
- зв'язок із практикою.

Робота *дослідницького* характеру передбачає вивчення та аналіз досвіду роботи, репертуарну політику культурно-мистецьких установ чи їх працівників, у тому числі в період проходження практики.

Курсова робота має відповідну *структуру*: вступ, два-три розділи, висновки до кожного розділу, висновки до роботи, список використаних джерел, додатки.

Процедура виконання курсової роботи вміщує *кілька етапів*:

- вибір теми дослідження;

- робота з бібліографічними джерелами: пошук і добір літератури, складання бібліографії щодо обраної теми;
- розробка плану-проспекту дослідницької роботи;
- опрацювання наукової літератури, систематизація результатів аналізу джерел відповідно до складеного плану-проспекту;
- написання тексту курсової роботи, формування висновків і рекомендацій.

Вибір теми – складний і відповідальний етап у підготовці до написання курсової роботи, який за умови свідомого і ретельного підходу найбільше сприяє успішному її виконанню. Тематика курсових робіт розробляється кафедрою відповідно до змісту навчальної дисципліни. Обираючи тему курсового дослідження, *необхідно*:

- керуватися суспільними потребами в розробці тієї чи іншої проблеми;
- ґрунтуватися на особистих пізнавальних інтересах і можливостях;
- враховувати спеціалізацію, що дозволить провести змістовне наукове дослідження, сформулювати шляхи вирішення культурологічної проблеми;
- враховувати характер трудової діяльності студентів індивідуальної форми навчання, що дозволить пов'язати теоретичні положення з педагогічною практикою;
- поєднувати розробку теми курсової роботи з науково-проблемним гуртком.

Обрану тему курсової роботи необхідно узгодити з науковим керівником і затвердити на засіданні кафедри мистецької освіти, скласти орієнтовний план-графік роботи. Викладач здійснює індивідуальні та колективні консультації для своєчасного виявлення труднощів, що виникають у студентів у процесі самостійної роботи, надає їм відповідну допомогу, контролює перебіг виконання студентом курсового дослідження.

Пошук і добір літератури, складання бібліографії щодо обраної теми потрібно починати із відповідних розділів навчальних посібників, енциклопедій і літератури, рекомендованої науковим керівником.

У *плані курсової роботи*, що затверджується перед початком виконання роботи, повинні бути відображені основні питання, які розглядаються у курсовій роботі. Усі питання плану повинні бути чітко і лаконічно сформульовані, мати органічний взаємозв'язок та відображати сутність проблеми. Зміни, які вносяться у зміст і структуру дослідження, рекомендується погоджувати із науковим керівником. Виконане дослідження повинно відповідати певним вимогам, що ставляться до подібних наукових робіт.

2.2.Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота виконується державною мовою.

Курсова робота культурно-мистецького спрямування повинна бути самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів і скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину (розділи, підрозділи);

- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (в разі потреби);
- акт перевірки на унікальність тексту.

Титульний аркуш (*Додаток 1*) є першою сторінкою курсової роботи (цей аркуш не нумерується, але враховується в загальну нумерацію) і основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа. Він містить відомості, які подаються у такій послідовності:

- назва міністерства, назва навчального закладу, повна назва кафедри мистецької освіти;
- повна назва документа із зазначенням теми та дисципліни, з якої пишеться робота;
- реєстраційний номер та дата здачі;
- курс, номер групи, спеціальність, прізвище, повні ім'я та по батькові у родовому відмінку;
- вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали керівника;
- оцінка за 100-бальною, національною шкалою та шкалою ECTS;
- члени комісії (підписи, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали);
- місто та рік виконання курсової роботи.

Зміст (*Додаток 2*) роботи (проставляється порядковий номер 2 при загальній нумерації сторінок) містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів, зокрема переліку позначень, символів і скорочень (якщо вони є), вступу, заголовків розділів, підрозділів та пунктів, висновків до кожного розділу (за наявністю), загального висновку, списку використаних джерел, додатків тощо.

Перелік умовних позначень, символів і скорочень (*Додаток 3*) містить прийняті у курсовій роботі нерозповсюджені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, які пояснюють у переліку, що вміщують безпосередньо після змісту, перед вступом, починаючи з нової сторінки.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (завдання), її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обумовлення необхідності проведення дослідження. У вступі, як правило, обґрунтовується:

- **Актуальність теми дослідження**, яка відображає важливість, суттєве значення, відповідність теми дослідження сучасним потребам мистецтвознавчої науки та перспективи її розвитку, практичним завданням педагогічної діяльності. Вона характеризує співвідношення між тим, що з цієї проблеми вже відомо і що досліджується здобувачем уперше.
- **Мета і завдання дослідження**. Мета дослідження формулюється із зазначенням того явища/ процесу, що вивчається. Мета роботи узгоджується із назвою роботи і називає не тільки очікувані результати, а і вказує на те, яким шляхом вони будуть досягнуті. Із загальної мети випливають конкретні завдання роботи, які перераховуються згідно з порядком їх розв'язання у роботі (від більш загальних, основоположних, до більш дрібних і конкретних). Важливо конкретизувати шляхи та засоби вирішення проблем. Як правило, вирішується три-п'ять завдань.
- **Практичне значення** дослідження містить опис можливостей використання

результатів та висновків роботи у практичній мистецькій діяльності та перспективи подальшого вивчення досліджуваної проблеми.

– **Структура і обсяг роботи:** короткий опис роботи із зазначенням кількості сторінок.

Рекомендований обсяг вступу – 2–4 сторінки.

Основна частина складається з теоретичної та практичної складових. У теоретичному розділі розкриваються наукові підходи до обраної проблеми, висвітлюються основні теоретичні положення, подається тлумачення основних понять дослідження на основі аналізу сучасних психолого-педагогічних джерел, а також формулюються авторські висновки з окресленням перспектив подальших дослідницьких пошуків. У практичному розділі надається характеристика дослідження; розробки навчально-методичних матеріалів, практичні рекомендації тощо. Виклад тексту курсової роботи демонструє вміння здобувача вищої освіти стисло, логічно і аргументовано подавати матеріал. Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі курсової роботи і повністю розкривати її. Рекомендований обсяг основної частини – 18–23 сторінки.

Кожен розділ має завершуватися стислими висновками, які зумовлюються його змістом та узагальнюють результати викладеного матеріалу основної частини.

Загальні висновки містять теоретичні й практичні підсумки виконаної роботи, які логічно випливають зі змісту викладеного матеріалу, відповідають поставленим у роботі завданням та окреслюють перспективи подальшої розробки досліджуваної проблеми. Рекомендований обсяг загальних висновків – 2–4 сторінки.

Список використаних джерел. У списку наводяться опрацьовані в процесі роботи джерела. На використані наукові джерела, представлені в бібліографії, в тексті курсової роботи обов'язково здійснюється посилання. Уся наукова література має бути оформлена з урахуванням сучасних вимог до бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН №40 від 12.01.2017 р.) (*Додаток 4*). Список використаних джерел має вміщувати переважно новітні видання. Список використаних джерел повинен містити, як правило, 25-30 позицій.

У наукових роботах із мистецтвознавства широко використовуються *цитати із мистецьких та історичних творів, державних документів* у галузі культури та мистецтва для підтвердження власних положень і висновків. Текст цитати повинен точно відповідати джерелу (не можна виривати слова і речення із контексту). Цитування здійснюється за першоджерелом і лише в окремих випадках – із творів іншого автора. Якщо речення цитується не повністю, то замість пропущених слів на початку, в середині й у кінці цитати ставиться багаторізка. Цитати, подані в середині основного тексту, беруться в лапки.

У дослідженнях із мистецтвознавства велике місце займають джерельні *матеріали*, а часто й *архівні документи*, які студент використовує для доказів, обґрунтування, аргументації своєї позиції, критики інших точок зору. У всіх випадках необхідно навести джерела використаних відомостей, тому в тексті, де згадуються вказані вище матеріали, ставиться знак виноски. Якщо бібліографічні посилання подаються в кінці курсової роботи, то в тексті в квадратних дужках

ставиться номер джерела, під яким у списку літератури подається його назва, і сторінки, наприклад: [5, с.16] або [21, с.7-8].

Бібліографія в кінці роботи має бути подана за алфавітом. У бібліографії вказуються усі використані джерела, а не тільки ті, які цитуються. Бібліографічні посилання ставляться внизу сторінки чи в кінці курсової роботи і повинні бути правильно оформлені (додаток А). Посилання на архівні документи треба розпочинати з назви архіву, фонду, опису, номеру одиниці зберігання і сторінки.

У курсовій роботі можна використовувати *таблиці, графіки, формули* для наочного подання результатів досліджуваної проблематики. *Рисунки (Ілюстрації) і таблиці* подають у роботі безпосередньо після першого згадування про них на цій же сторінці або наступній, якщо обсяг сторінки не дозволяє розмістити їх повністю або частково.

Рисунки (Ілюстрації) і таблиці нумерують послідовно в межах кожного розділу основної частини й відповідно позначають: Рис. 1.1 (перший рисунок першого розділу), Рис. 2.2 (другий рисунок другого розділу)

Таблиці нумерують послідовно у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера (Наприклад, «Таблиця 1.1» (перша таблиця першого розділу)). При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку над перенесеною частиною угорі пишеться: «Продовження табл. 1.1».

Формули в роботі нумерують у межах розділу і позначають нумерацію відповідно до рисунків та таблиць.

До змісту курсової роботи доцільно вміщувати додатки.

Додатки вміщують після списку використаних джерел і розміщують їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Додаток позначається послідовно літерами алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Додаток повинен мати заголовок.

Кожен додаток розміщується на новій сторінці. У додатках розміщують необхідні допоміжні ілюстрації, таблиці, матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можна ввести до основної частини (схеми, малюнки, зразки сценаріїв, сценарні плани, дидактичні матеріали, анкети, тести, методичні розробки, фотоматеріали тощо). Кожен з додатків повинен мати тематичну назву і нумерацію.

Загальний обсяг курсової роботи з педагогіки становить, як правило, 25–30 сторінок без урахування додатків та списку використаних джерел.

Рукопис курсової роботи повинен бути надрукованим або написаним на одній стороні стандартного аркуша паперу А4 (210×297) кеглем 14 Times New Roman міжрядковим інтервалом 1,5; поля: ліве – 30 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Кількість рядків на кожному аркуші складає не більше 30, а в рядку повинно бути до 60 знаків (враховуються пробіли між словами і розділові знаки).

Текст роботи друкується з абзацами.

Заголовки і підзаголовки відділяються від основного тексту зверху і знизу пробілом в один–три інтервали і друкуються рядковими літерами.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки. *Заголовки структурних частин дипломної роботи* ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ

СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами і розміщують по ширині сторінки. Заголовки підрозділів друкують малими літерами жирним шрифтом (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком та текстом має становити 2 інтервали. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами. Нумерують роботу з першої сторінки, якою вважається титульний аркуш, однак номер на титульній сторінці не ставлять. Нумери сторінок ставлять у нижньому правому куті сторінки.

Оформлена курсова робота подається на кафедру мистецької освіти навчально-наукового інституту педагогіки не пізніше як за два тижні до захисту.

2.3. Типові помилки та критерії оцінювання курсової роботи

Відповідно до зазначених вимог курсова робота подається на *перевірку* науковому керівнику за два тижні до зазначеного терміну захисту. Науковий керівник готує відгук на курсову роботу, в якому зазначає позитивні аспекти роботи і її недоліки.

З-поміж *типових недоліків* курсових робіт, як правило, виокремлюють:

- недостатнє використання сучасних мистецтвознавчих досліджень, як наслідок – неглибоке відображення теоретичних питань;
- недостатня ретельність у відтворенні посилань у тексті роботи;
- відсутність або недостатня достовірність результатів практичної роботи;
- недостатній зв'язок із практикою;
- допущення помилок в оформленні дослідження;
- відсутність висновків або їх зв'язку з розділами чи поставленими завданнями тощо.

Якщо у рецензованій роботі відзначені суттєві недоліки, то вона до захисту не допускається. У такому випадку необхідно звернутися до наукового керівника, щоб одержати рекомендації для усунення виявлених недоліків. Доопрацьовану курсову роботу студент подає на повторне рецензування науковому керівникові з доданою першою рецензією. Студенти, роботи яких не допущені до захисту, отримують оцінку «незадовільно».

Курсова робота, що відповідає вище зазначеним вимогам, допускається до захисту. За час, який залишився до захисту, необхідно ознайомитися з рецензією наукового керівника й усунути відзначені недоліки. Якщо попередня оцінка курсової роботи позитивна, то її не подають для повторного рецензування після усунення недоліків.

Критеріями оцінювання науково-дослідницької роботи є:

- актуальність теми дослідження, обґрунтованість її вибору;
- самостійність у пошуку, вивченні наукової та методичної літератури з досліджуваної проблеми;
- критичний аналіз наукових джерел;
- розкриття різних суб'єктивних поглядів та власного ставлення до них;

- глибина теоретичного аналізу досліджуваної теми;
- відповідність змісту роботи темі дослідження;
- грамотність у інтерпретації отриманих даних;
- наявність конкретних висновків і пропозицій, їх узгодженість із завданнями дослідження;
- практична значущість курсової роботи;
- дотримання вимог щодо технічного та естетичного оформлення роботи й орфографічного стандарту.

Оцінювання курсової роботи здійснюється за національною та 100-бальною шкалою:

- «відмінно» ставлять за повної відповідності визначеним критеріям роботи;
- «добре» — за наявності незначних недоліків у виконанні теоретичних і практичних завдань роботи та її оформленні;
- «задовільно» — за наявності істотних недоліків у виконанні теоретичної та практичної частини роботи, окремих недоліків у її оформленні;
- «незадовільно» — за повної невідповідності вимог щодо обсягу, оформлення та викладу змісту роботи.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА І ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Організація захисту курсової роботи

Захист курсової роботи має за мету перевірити рівень самостійності виконання роботи, тобто глибину розуміння студентом матеріалу теми, здатність обґрунтувати гіпотези та висновки, подані в роботі.

Захист *курскових робіт* відбувається за встановленим графіком та проводиться перед здобувачами академічної групи й за участю керівника курсової роботи та членів комісії (на захист можуть бути запрошені викладачі кафедри та студенти інших груп).

Захист *курскових робіт* проводиться в присутності комісії у складі не менше двох викладачів кафедри мистецької освіти та завідувача кафедри. На захисті мають право бути присутніми представники деканату, громадських організацій і здобувачі інших курсів та спеціалізацій.

Процесуальна сторона захисту курсових робіт: голова комісії представляє здобувачам і присутнім членів комісії, оголошує тему курсової роботи, яка захищається, попередню оцінку і надає слово здобувачу вищої освіти – автору роботи.

Захист курсової роботи передбачає *виступ із доповіддю дослідника* (із зазначенням мети і завдань дослідження, основних положень проблеми, сформульовані висновки) та розгорнуту співбесіду з питань, що знайшли відображення і мають безпосереднє відношення до обраної теми. Для підвищення інтересу й активності студентів у обговоренні сучасних проблем навчання та виховання учнів захист курсових робіт може проводитися не в академічних, а в науково-проблемних гуртках. Виступ завершується формулюванням висновків. Студенти, які виступили на науково-практичній конференції з доповіддю з досліджуваної проблеми, можуть звільнятися науковим керівником від офіційного захисту курсового дослідження.

3.2. Процедура захисту курсової роботи

Процедура захисту курсової роботи включає такі дії:

- 1) Доповідь студента про зміст виконаної роботи.
- 2) Запитання до виконавця роботи.
- 3) Відповіді студента на запитання.
- 4) Оголошення рецензії/відгуку наукового керівника або його виступ.
- 5) Відповіді студента на зауваження та побажання членів комісії із захисту, керівника/рецензента.
- 6) Рішення керівника курсової роботи щодо оцінки.

Порядок захисту курсової роботи

Студент готує до захисту доповідь та презентацію. При використанні слайдів мультимедійної презентації треба переконатися у наявності проєктора, екрана, можливості затемнення, доступних джерел електричного струму, мультимедійної

апаратури та пам'ятати про специфіку підготовки та застосування такого методу демонстрації набору слайдів. Тривалість доповіді не повинна перевищувати 7–10 хвилин, що еквівалентно 2–4 сторінкам машинописного тексту.

Захист роботи розпочинається з доповіді, в якій студент має розкрити: актуальність теми; окреслити об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, зміст проведеної роботи та висновки.

Доповідь виступу має бути чітко структурованою й висвітлювати найважливіші аспекти дослідницької роботи. Виступ вміщує тези основних положень дослідницької роботи і полягає в читанні попередньо підготовленого матеріалу. Виголошення доповіді потрібно грамотно інтонувати, здійснювати логічні наголоси.

Виступ має узгоджуватися із слайдами презентації чи схемами, таблицями, іншим ілюстративним матеріалом, який студент підготував до захисту.

Орієнтовна структура доповіді:

1. Виголошення теми дослідження, обґрунтування її актуальності та ступеня наукової розробки.
2. Формулювання наукового апарату дослідження.
3. Коротка характеристика розділів роботи.
4. Оголошення висновків до роботи.

Можливий інший варіант структури доповіді:

1. Оголошення теми дослідження, обґрунтування її актуальності та ступеня наукової розробки.
2. Формулювання наукового апарату дослідження.
3. Виголошення послідовно поставленого завдання й результату виконання цього завдання.

Завершуючи доповідь, студент має відзначити, які його розробки та висновки впроваджені практично або плануються до впровадження.

Після закінчення доповіді студентів ставлять запитання, на які він повинен дати обґрунтовану відповідь.

Виступ оцінюють не лише за критеріями змісту, але й за компетентністю виступаючого. Помилки, неточності в доповіді, нездатність відповісти на запитання слухачів можуть впливати на загальну оцінку роботи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ЗАКЛАДАМИ

КУРСОВА РОБОТА

(назва курсової роботи, відповідно до навчального тану)

на тему:

(тема курсової роботи: Times New Roman 16, напівжирний)

Реєстраційний № Дата
здачі _____

Здобувача вищої освіти

_____ курсу _____ групи
_____ форми навчання

спеціальності« _____ »

(ППП здобувана вищої освіти)

Науковий керівник

(всене звання науковий ступінь керівника)

(ППП керівника)

Оцінка

Національна шкала _____

Кількість балів: ECTS

Члени комісії _____
(підпис) (ППП)
(підпис) (ППП)
(підпис) (ППП)

Житомир – 20.._

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	6
1.1.Назва підрозділу.....	6
1.2.Назва підрозділу	10
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	15
2.1. Назва підрозділу.....	15
2.2. Назва підрозділу	19
Висновки до розділу 2	24
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	25
3.1. Назва підрозділу	25
3.2. Назва підрозділу	30
Висновки до розділу 3	34
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	37
ДОДАТКИ	39

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЖДУ ім. І. Франка – Житомирський державний університет імені Івана Франка

ННІ педагогіки – Навчально-науковий інститут педагогіки

ВООЗ - Всесвітня організація охорони здоров'я

ЗСЖ - здоровий спосіб життя

ООН - Організація Об'єднаних Націй

ЗМІ - засоби масової інформації

Приклад оформлення бібліографічного опису у списку літературних джерел (за ДСТУ 8302:2015, згідно наказу МОН № 40 від 12.01.2017 р.)

Книги одного, двох або трьох авторів	<p>1. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>2. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>3. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p>
Книги чотирьох та більше авторів	Григоренко Є. Л, Григоренко Я. О., Козлов В. І. та ін. Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Харків, нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2013. 352 с.
Книги під назвою (без автора)	Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (30 вересня 2016 р., Київ). Київ, 2016. 432 с.
Багатотомні видання	Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.
Дисертації	Головкін Б. М. Теоретичні та прикладні проблеми детермінації і запобігання корисливій насильницькій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2011. 406 с.
Автореферати дисертацій	Наконечний А. Б. Примусове відчуження земельних ділянок за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 24 с.
Стандарти	ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
Електронні ресурси	<p>1. Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон, наук, фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата</p>

	звернення: 17.06.2016). 2. Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i> . 2016. Вип. 135. С. 39—51. сіоі: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852 .
Розділ книги	Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой</i> . Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87-99.
Статті з журналів та періодичних збірників	Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i> . 2009. № 10. С. 57-60.
Матеріали конференцій	Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.)</i> . Харків: Право, 2017. С. 7-9.

ВІДГУК

на курсову роботу

здобувача вищої освіти першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти

спеціальності _____ групи _____ денної форми навчання
навчально-наукового інституту

Житомирського державного університету імені Івана Франка

на тему: « _____ _ _ »

з історії українського та зарубіжного театру

*(назва курсової роботи, відповідно до навчального плану)**(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)*

Реєстраційний № _____ Дата здачі _____ 20__ року

Обґрунтованість актуальності та новизни обраної теми, повнота визначення мети і завдань дослідження, спрямованість роботи на практичне застосування вивченого теоретичного матеріалу.

Науково-теоретичний рівень змісту роботи, ступінь досягнення поставлених завдань у висновках

Ступінь самостійності проведеного дослідження, оригінальність наукового тексту

Дотримання норм оформлення роботи, наукового стилю викладення матеріалу

Рекомендована оцінка:

За національною шкалою _____

Кількість балів за 100 бальною шкалою _____ ECTS _____

Висновок: _____ _ _ _ _*(курсова робота рекомендована / не рекомендована до захисту)*Науковий керівник: _____
(підпис) _____ (ПІП)

Акт

**перевірки на унікальність тексту курсової роботи здобувача вищої освіти
проведений керівником**

Відповідно до даних програми Etxt Антиплагиат файл

(«

_____»),

автор(и): _____

містить _____ унікального тексту.

Перевірку здійснив: _____
(ППП)

Дата перевірки: «___» _____ 20 __ р.

Додаток 7
Слова-маркери для викладення змісту, опису результатів, висновків
дослідницької роботи

Акцентовано (<i>увагу на</i>)	Зафіксовано
Апробовано <i>підхід</i>	Здійснено
Аргументовано, що	Знайдено
Вдосконалено	Зосереджено увагу
Вивчено <i>вплив</i>	Зроблено висновок
Виділено <i>операції</i>	З'ясовано
Визначено <i>методику, перспективи, шляхи, складові, умови, орієнтацію...</i>	Модифіковано
Викладено <i>заходи, аспекти, авторську інтерпретацію, схему, методику...</i>	На основі аналізу
Виконано <i>порівняльний аналіз</i>	На конкретних прикладах На основі узагальнення
Використано <i>документи, акти...</i>	На підставі теоретико-емпіричних досліджень проаналізовано
Вирішено <i>проблему</i>	Наведено
Висвітлено <i>питання, проблеми, досвід, роль...</i>	Надано оцінку
Висновки дослідження <i>про можна використовувати у ... при...</i>	Обговорено <i>необхідність, неможливість, принципи роботи</i>
Висунуто <i>пропозиції</i>	Обрано метод
Виходячи з цього,	Обумовлено
Виявлено <i>чинники</i>	Представлено
Відмічено	Продемонстровано
Віднайдено <i>матеріали</i>	Прослідковано
Відображено	Простежено <i>проблеми, методи...</i>
Впродовж	Реалізовано <i>методику</i>
Враховано	Рекомендовано
Встановлено <i>можливість</i>	Оцінено
Визначено <i>критерії...</i>	Розглянуто <i>особливості, підходи...</i>
Доведено <i>ефективність...</i>	Розкрито <i>зміст, сутність поняття...</i>
Дозволено	Розроблено
Досліджено <i>вплив, властивості</i>	Синтезовано
Досягнуто	Систематизовано
За результатами спостережень	Створено
Задokumentовано	Сформовано
Залежно	У ході дослідження обґрунтовано
Запропоновано <i>заходи щодо...</i>	Установлено <i>тенденції</i>
	Уточнено <i>сутність поняття</i>